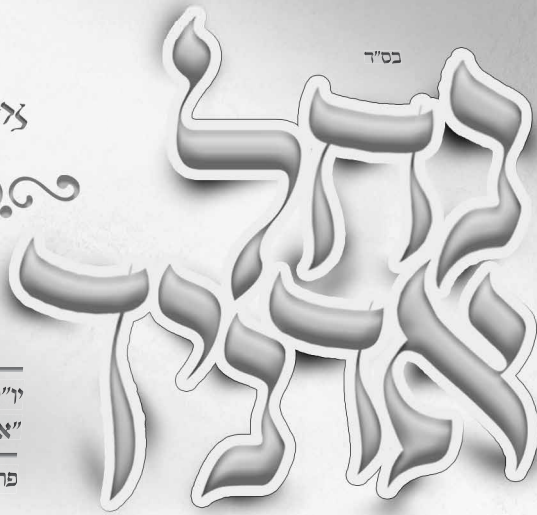

י"ל ע"י התאחדות האברכים
אדנים לתורה דחסידי זוטשקא
פר דברים - חזון תשפ"ה + גליין שט"ז

נחל קדומים

מעייץ נובע במשנת כ"ק מרן רבנו"ק זי"ע

כל רודפי השיגוה בין המצרים

ידועים ומפורסמים דברי רבינו הק' העבודת ישראל בשם הרה"ק המגיד ממעזריטש זי"ע (אבות פ"ב מ"ד ובפר' מסעי) וזה לשון קדשו "ועל ימים אלו נאמר כל רודפיה השיגוה בין המצרים פי' כל רודפי י"ה השיגוה, כי הבורא ית' יוצא לעזר ולסעד לנו, כמ"ש אהי"ה אשר אהי"ה גימ' כ"א, אלו כ"א יום שבין המצרים אהיה עמם בעזרתם. לכן קל להתקרב עצמו אל הבורא יתברך בימים אלו משאר ימים, כדוגמא ומשל כשהשר יושב בפלטיץ שלו אז אינו בקל לבא אצלו מחמת השומרים הסובבים אותו, וגם צריך להביא לו תשורה גדולה לראות פניו, אבל כשהשר יוצא לדרך קל לבא אצלו, וגם תשורה מועטת נחשבה בעיניו, כדי גלוסקאות או בחלה יפה ומקבל אותו בסבר פנים יפות מחמת שהוא בדרך", ע"כ לה"ק.

עוד כתב העבודת ישראל שחוב ועיקר הוא עבודת השם דווקא בימים אלו שחושך יכסה ארץ חל"ק (מסעי)

"הגם שהזמן גרמא להיות עצב ונאנח על חורבן בית ה', עם כל זה יש לחזק את עצמו ולטהר לבבו ולעבוד ה' בתורה ותפלה בשמחה, בפרט בשעת אמירות שירות ותשבחות, ולהבין זה עפ"י משל ומליצה מדרך מלך בשר ודם שיש לו כל מיני טוב ומיני שמחה, וגם מנגנים בתוף ומחול וכונר ועוגב, ובודאי כאשר טוב לב המלך והוא שרוי בשמחה אין מן הצורך לו אל המשוררי' והמנעימים בקולי קולו, כי בלא"ה יש לו שמחת לב, אכן כאשר לפעמים בא עת עצב ויגון ממקרה אשר קרהו, אז יקראו הפורטים על נבל לשירם ולזמרם לשמח לבבו ולהצהיל פנים, וכן הנמשל דווקא כביכול אל קדושתו ית' שבדודאי משרתיו ברקיע מנעימים לו ומקלסים שמו, רק בזמן שבת המקדש חרב יש עצב בבתי ברא, אז צריכים מי אשר נגע ה' לבבו להתחזק ולכנס אל בתי גוואי, ולהפשיט עצמו מכל מיני עצבות, ולשמח כבוד המלך, ולומר לפניו אתה מלכנו מעולם וגם עכשיו, ותמלוך לעולם ועד, והכל כאין נגדך ועלו מושיעים בהר ציון, ויאתיו כל לעבדך, ויתנו לך כתר מלוכה, וכו' ועיקר העניין להתחזק ולאמץ את לבבו בעתים הללו לבלתי יפול ברושת והתנשלות מעבודת ה' חלילה ואפי' בת"ב שהוא חושך למראה עין, הגם שיש לבכות במר נפש על כל אשר מצאתנו ביום ההוא, מ"מ יש לשמח לב המלך בשמחה העתידה שבו יולד מנחם ויגאלנו במהרה וישמח ה' במעשיו, והיתה לו המלוכה כימי קדם. ע"כ לשון קדשו

למדנו מדבריו הק' שלא רק שבימים אלו גם אלו הרוחקים, ואלי שבמדרגה נמוכה, זוכים לראות את המלך בשדה, אלא אף לבעלי המדרגה עבודת השם בימים אלו חשובה ביותר, שאין דומה המשמח את המלך שהוא שמחל וטוב לב, למשמח את המלח כשהוא עצב כביכול.

עוד כתב שם בספ"ק עבודת ישראל וזה לשון הקדוש: "דבר זה ידוע ומפורסם כי אדרבה הימים הללו מוכנים לעבדו בתוקף ועוז וזה עיקר שעשועו יתברך מהם שצריך אומץ גדול והם הכנה לימי אלול **ימי רצון הקדושים** וזהו וכו' רומז להכנת ימי אלול כמ"ש הנותן בים דרך וכו' כן בימי מצרים שאלקונו ית' הוא בבחינת לבושים ושמות כנועד והקדושה המתבררת מתוך הסיגים בימים אלו הם הכנה לימי אלול הבאים", עכ"ל.

וי"ל שזהו הענין שחודשי "תמוז ואב" קודמים לחודשי התשובה "אלול ותשרי". שע"י השברון לב שיש לכל אחד ואחד בימים אלו על חסרון מעשיו בעבודת השי"ת, שהרי רואה שעדיין לא נבנה בית המקדש בימיו, ויודע שבגינו הצער הגדול הזה. הנה ע"י מרידות והכנעת שאור נכונה זו זוכים להתעורר בתשובה שלימה ולתקן את כל המעשים בדרך הטוב והישי. וזהו "מנחם אב", שחודש אב שיש בו שברון לב גדול, יש בו נחמה, דהיינו יתרון אור מן החושך שבא לאחר שברון לב זה, דהיינו חודשי אלול ותשרי שבו ישראל מתעוררים בלב ונפש לחלות פני קונם וצורם ולשוב בתשובה שלימה לפניו ית'.

עוד יש לומר טעם קריאת שם החודש "אב". כי חודש זה הוא כמו אב לתולדות, שממנו נשפע כל עבודת האדם בחודשי הרחמים והסליחות. כי חודש זה הוא החושך הקודם לאור, וכמו ההעדר שקודם לצמיחה, שמרקיב הגרעין באדמה ואח"כ הוא מתחיל לצמוח. ובאמת בימי חושך אלו טמונים כל כוחות האור.

(נחל יצחק - מטות)

וידועים דברי המהרש"א (בסו"ת ח' ע"ג) על מה שטענו נגד חכמי ישראל שהביאו לפניו ב' ביצים מתרגולת לבנה ותרנגולת שחורה, ושניהם לכ"א יום לזמן שהשחורה והלבנה כולם שוים לגריעותא, וע"ז השיבו חכמים מגביה מעיזי אוכמתא וחיותא לזמן על ב' השעירים, והמשך דבריו מבאר שכ"א ימי בין הצרים מכוון נגד ימי ירח האיתנים. עיי"ש.

עוד כתב שם העבודת ישראל (מסכת אבות פ"ג מ"א) "יכול אדם להבין כמו שבעולם הזה מחמת שפלותו יוכל אדם להשיג מעלות גדולות, כך יש ימים בשנה שהם שפלים כמו בין המצרים, בהם יוכל אדם יותר להעלות ניצוצות וללקט אבנים טובות ומרגליות ולהעלותם, ומה שיוכל אדם לתקן בתשעה באב שהוא בשפלות, אינו יכול בשמחת תורה, וכן להיפך וכו' ובל זה צריך לתקן בתורה ובתפלה ובתשובה, לא בקצת המוני עם שאומרים שלא יוכלו להתפלל בימי המצרים וכו', רק צריך להתחזק עצמו בתורה ובתפלה ובתשובה בימים שבין המצרים", עכ"ל.

חלוקי הנחל

פלאות התורה מאוצרותיו של הגה"ח ר' זרח רחזנטל שליט"א

"וחסיד בכל מעשיו"

חסד ה' שגלגל את יישוב בני גד וראובן וחצי מנשה בעבר הירדן

הישארות חצי שבט מנשה לחיזוק כח התורה

משה רבינו אומר לבני ישראל בפרשתנו (ג, יב-יג) "ואת הארץ הזאת ירשנו בעת הגלעד ועירי נתתי לראובני ולגדי, ויתר הגלעד וכל הבשן ממלכת עוג נתתי לחצי שבט המנשה". והנה לעיל בפרשת מטות (ג, לב) כאשר בקשו בני גד ובני ראובן לקבל את נחלתם שם בעבר הירדן המזרחי, לא נזכר כלל שגם חצי שבט מנשה ביקשו אף הם לנחול שם, ומובא ע"ז בירושלמי (ביכורים פ"ק א הלכה ח) וברמב"ן כאן (ג, לב) שבאמת שבני מנשה לא ביקשו ולא רצו בכלל להישאר בעבר הירדן, וביאר הגאון הנצי"ב בפירושו 'העמק דבר' בסוף פרשת דברים (א, טו) וכן מובא בשם המהרי"ד מבעלזא זי"ע שראה משה רבינו דבעבר הירדן כח התורה מועט, על כן השתדל להשתיל בקרבם גדולי תורה שיאירו מחשכי הארץ באור כח התורה שלהם. והנצי"ב מאריך להוכיח מן הכתובים שחצי שבט מנשה אכן היו גדולי תורה, ולכן השתדל משה רבינו שיתרצו המה לשבת בעבר הירדן, ומשום זה הרבה להם את גודל הנחלה שיקבלו חצי שבט המנשה באם יסכימו לכך. שנתן להם את חצי הגלעד ואת כל ממלכת עוג בבשן, לעומת שני השבטים גד וראובן שקיבלו רק ממלכת סיחון פחות חצי גלעד.

מדוע הסכימו השבטים לנחול בעבר הירדן

ונסיף כאן בס"ד נקודה נפלאה: שלכאורה צריך עיון איך באמת הסכימו בני ראובן וגד להפסיד נחלת ארץ ישראל. והרי הגמ' במס' זבחים (ק"א ע"ג) מביאה מיהושע (פרק כ"ב) ששבטי ראובן גד וחצי שבט מנשה כשסיימו לכבוש יחד עם בני"י בעבר הירדן המערבי וחזרו לארצם בעבר הירדן המזרחי בנו מזבח גדול על שפת הירדן, ובני ישראל שסברו שכונתם היתה למרוד בה' רצו לעלות עליהם למלחמה, אך לפני שנלחמו שלחו אליהם את פינחס עם עשרה נשיאים נשיא לכל שבט מהשבטים שנחלו בעבר הירדן המערבי לשאול מדוע בנו את המזבח, ואמרו להם בני גד וראובן ומנשה שלא היתה כוונתם למרוד בה' חלילה אלא אדרבה בנו את המזבח שמא בדורות הבאים יאמרו צאצאי עשרת השבטים לצאצאי ראובן וגד ומנשה שאין להם חלק באלקי ישראל שהרי הם יושבים מעבר הירדן, ולכן בנו את המזבח לעדות שגם להם יש חלק בעבודת השם. ופינחס והנשיאים קיבלו את תשובתם ואמרו אותה לעשרת השבטים אשר חדלו מעלות עליהם למלחמה. וא"כ רואים שהשבטים שמעבר הירדן הבינו שיש חסרון גדול לגור במנותק מכל שאר השבטים שבאר"י, ומרע"ה צריך לשכנע את חצי שבט המנשה שגם ישארו שם כדי לחזק שם את מצב הרוחניות. ואע"פ שזוה גם הם יפסידו את נחלת אר"י, ויל"ע מדוע הסכימו לכך.

סיבת הישארותם בעבר הירדן עפ"י ה'

ועתה בא וראה מנפלאות תורתנו הק' שאמנם היה כאן מהלך של חשבון לאיך גיסא כפי שמביא הגאון החיד"א בספרו דבש לפי (מסכת פ, טל), וכן מביא בקיצור בספריו

המשך בעמוד ב' <<<

”אשתחזה אל היכל קדשך ביראתך”

זאת משרשן ובפרט משה רבינו שהי' עניו מכל האדם אשר על פני האדמה, וכתב בישמח משה (פרשת שלח) שכיון שכל נשמות ישראל אחוזין בנשמת משה רבינו ע"ה הי' חושב שהוא הגורם לכל רע שרש באיזה אדם מישראל ע"ש, ובפרט כאשר הכין עצמו לומר מוסר ותוכחה לישראל ואמר "איכה אשא לבדי טרחכם ומשאכם וריבכם", ופירש"י (ד"ה ומשאכם) שהיו מסתכלין על משה בעין רעה "מה ראה בן עמרם לצאת וכו'" "מה ראה בן עמרם שלא לצאת" וכו', ותלה הכל בעצמו.

והנה בספה"ק זרע קודש (פרשת ויצא) כתב, "שמעתי בילדותי סגולה מפי האומרים שמי שרוצה שלא ליתן עין הרע בחינוך יסתכל למעלה, ולדעתי אפשר אמר זאת איזה צדיק נכבד, כי עין הרע בא מזוה כאשר האדם רואה איזה דבר נאה או איזה גדולה במזון או בבנים או בגבורה או בכל מעלה, והוא מתמיה מאוד על מעלתו של זה אע"פ שמתמיה באהבה זה לזה, אעפ"כ הוא גורם רעה בזה שמתמיה שהוא מפריד הדבר משורשו, כי אילו הי' הרואה חכם ודבוק בהש"ת לא הי' מתמיה כלל כי מה שיין לתמוה על מידת תפארתו של הקב"ה כביכול, רק צריך לישא עיניו למרום וזוה מקשר הדברים אל שורשו ונעשה עין טובה", עתתה"ק.

ועפ"ז אמר הקדושת ציון זי"ע לבאר את דבר המסורה "שא את מספר" (במדרש ג' מ'), שא עיניך ימה וצפונה וגו' (פרשתחן), ראה עיני ועמלי ושא לכל חטאתי (תהילים כ"ה יח'), דכאשר הולך למנות את ישראל יש חשש שלא יתן בהם עין הרע וע"ז הסגולה לישא עיניו למרום כמ"ש בזרע קודש, אכן כאשר רואים בישראל סובלים יסורים בגין עוונותיהם נמי מועיל למנוע עין הרע וזהו שאמר הכתוב "ראה עיני ועמלי ושא לכל חטאתי".

ולפ"ז י"ל דמשה רבינו רצה להשפיע טובה לישראל, וכמ"ש הרה"ק מלובלין זי"ע בספה"ק זכרון זאת על המשנה (שבת ס"ה) "פורפת על האבן" שמשה רבינו לא הוכיח את ישראל עד שהנחילם ארץ סיחון ועוג, כי ע"י שממשיך הצדיק שפע להאדם יכול יותר להוכיח את האדם שקבל על ידו השפע, וזהו "פורפת" היינו לשון חיבור ודביקות שמקשר נשמות ישראל לאביהם שבשמים, "על האבן" ע"י שמשפיע לו בני דאבן נוט' אב ובן, "ועל האגוז" ע"י שמשפיע לו חיי שיהי' לו גוף חזק ובריא לכבוד הבורא ב"ה כמו שהאגוז יש לו קליפה השומרת עליו, "ועל המטבע" רומז למוני שהצדיק שרוצה לדבק ולקשר נשמות ישראל להש"ת יש לו לעשות כן ע"י השפעת בני חיי ומוזוני, ולא תפרוץ לכתחלה בשבת" פירוש לעסוק בתיקוני הנפש קודם שישפיע להם שפע חסדים טובים כי דייקא רק שהשפיע להם חסדים דבריו נשמעים ע"ש.

ובזה מובן מה שאמר "ד' אלוהים הרבה אתכם וגו' ד' אלוהים יוסף עליכם וגו'" כי ביקש ליתן עליהם ברכתו הטובה, אכן מכיון שחשש שמא יתפעל מריבוים ויתן עליהם עין רעה ח"ו שאפילו מי שאוהב את התינוק עליו להיזהר מזה כמ"ש בזרע קודש הנ"ל, לכן הזכיר את הפסוק "אשתחזה אל היכל קדשך ביראתך" המסוגל להנצל מעין הרע. וי"ל דאע"פ שיש אפשרות להסתכל כלפי מעלה ועי"ז ינצל מעין הרע, אבל מכיון שגדולים מעשה צדיקים יותר ממעשה אלוהים עדיף להסתכל על המקדש שנבנה בשתי ידיו של הקב"ה, ויתכן נמי שהסגולה להנצל מעין הרע שמסתכל למעלה הוא מחמת שיע"ז בא לידו יראה והכנעה, וכמ"ש (תהילים ד') "כי אראה שמך מעשה אצבעותיך וגו' מה אנוש כי תזכרני שע"י מדות אלו יצולין מעין הרעה כי "ראה" אותיות "ראיה", אכן מכיון שעדיף לנו להתבונן במקדש ד' מאשר על השמים לכן אמר הכתוב "אשתחזה אל היכל קדשך ביראתך".

ולתוספת שמירה אמר תיכף גם הפסוק "איכה אשא לבדי טרחכם" וגו' שהוא הסגולה השני' שהזכיר הקדושת ציון הנרמזת בפסוק "ראה עיני ועמלי ושא לכל חטאתי", שע"י שמתבונן שחסרים הרבה מן השלימות ממילא אין חל עליהם שום עינא בישא.

ד' אלוהים הרבה אתכם וגו' ד' אלוהים אבותיכם יוסף עליכם ככם אלף פעמים ויברך אתכם כאשר דבר לכם, ובמדרש (דברים רבא א' י"א) "ז"ש הכתוב (תהילים ה') "אשתחזה אל היכל קדשך ביראתך", ובספה"ק ישמח משה הביא מהגה"ק מהר"ש מאוסטרופוליא זי"ע בספר דן ידיו (מאמר י"ד אות ט"ז), שפירש דברי המדרש עפ"י מה שמקובל מרב הונא סגולה נגד עין הרע לומר פסוק "אשתחזה אל היכל קדשך וגו'", וכאשר אמר "ד' אלוהים הרבה אתכם וגו'" שיש בו חשש לגרימת עין הרע אמר הפסוק "אשתחזה וגו'" המועיל נגד עין הרע.

ובישמח משה שם כתב בדמחילת כבודו קשה לפרש כן כונת המדרש דמשה אינו מבחינה עין רע עין טוב כמו שדרשו (דברים ל"ח) "טוב עין הוא יבורך" (משלי כ"ב ט') זה משה, לכן מפרש הישמח משה כונת המדרש הנ"ל דהנה יש אפשרות לזכות ליראת שמים ע"י התבוננות בשמים וצבאם וכמ"ש (ישעיהו מ' כ"ז) "שאו מרום עיניכם", וכמבואר ברמב"ם (פ"ב מה' יסודי התורה ה"ב) "והיאך היא הדרך לאהבתו ויראתו בשעה שיתבונן האדם במעשיו וברואי הנפלאים וכו' מיד הוא נרתע לאחוריו ויפחד וכו'", ולכן נקראת היראה "יראת שמים" לפי שמתבוננים בשמים ובמעשי ידיו הנפלאים של הש"ת, אכן יותר מזה יש לירא ממקדשו ית', כי אמרו בש"ס (כתובות ה') "גדולים מעשה צדיקים יותר ממעשה שמים וארץ דאילו במעשה שמים וארץ כתיב (ישעיהו מ"ח י"ג) "אף ידי יסדה ארץ וגו'" [ופרש"י "חידא יד"], ואילו במעשה צדיקים כתיב (שמות ט"ז ט"ז) "מקדש ד' כוננו ידך" ופרש"י "מקדש מעשה ידי צדיקים הוא", ולכן נאמר (ויקרא כ"ב) "ואת מקדשי תיראו" כי אם התבוננות בנפלאות הבורא בשמים וארץ מביא ליראת שמים כ"ש המקדש שהוא גדול מבריות שמים וארץ.

והנה כתיב בתרי' דהאי קרא ה' אלוהים הרבה אתכם וגו', ד' אלוהים אבותיכם יוסף עליכם ככם אלף פעמים, וארז"ל (דברים רבא א' י"א) אמרו לו משה אתה נותן קצבה לברכתנו אמר להם זו משלי היא אבל הוא "ברך אתכם כאשר דיבר לכם". וקשה דא"כ ברכתו של משה למה דהא בכלל מאתיים מנה. אכן להנ"ל מובן שפיר כי גדולים מעשה צדיקים יותר ממעשה שמים וארץ ולכן יש תועלת בברכת משה רבינו אע"פ שנתברכו מהש"ת בלי קצבה, ועפ"ז יתבאר דברי המדרש "זשה"כ אשתחזה אל היכל קדשך ביראתך", דממה שהוסיף משה רבינו לברך את ישראל אף שכבר נתברכו מפי הקב"ה מוכח דמעשה צדיקים גדולים ממעשה שמים וארץ ומזה יובן גודל היראה הנצמצם מהיכל קדשו, עכד"ק.

ונראה ליישב דברי הרה"ק מהר"ש מאוסטרופוליא זי"ע עפ"ד הישמח משה עצמו, דהנה ידוע מה שארז"ל דמשה רבינו הי' זה לעומת זה של בלעם הרשע וכמ"ש (ספרי וזאת הברכה ל"ט) עה"פ (דברים ל"ד י') "ולא קם נביא עוד בישראל כמשה" אבל באומות העולם קם ומוני בלעם הרשע, ובישמח משה (פרשת קרח) בפסוק (במדרש ט"ז י"ג) "המעט כי העליתו וגו'" כתב מסורת בדידני כי שרטוטי פני משה רבינו הי' ניכר בהם שנבאר במדות מגונות, וכמבואר בספה"ק אור פני משה (פ' חקת) באריכות שאמר משה רבינו למלך פלוני שאכן נבאר עם טבע של מדות רעות והפך כולם לטובה. ומכיון שהי' לו לעומת זה של בלעם הרשע בעל כרחך שיגע להפך מדת עין רעה שהי' בבלעם למדת עין טובה שזכה בו וכמ"ש (משלי כ"ב ט') "טוב עין הוא יבורך", ועי' בישמח משה (פרשת בקל) עה"פ (במדרש כ"ד י"ד) "איעצך" שנגלה לו בחזיון לילה דהאריז"ל חי ל"ד שנים, [ובשו"ת דברי יואל (ס' ל') כתב דהכונה מהשנה החמישית שעליו אה"כ (ויקרא י"ט כ"ג) "תאכלו את פרי"ו כי בשבחי האריז"ל כתוב שהאריז"ל חי ל"ח שנים], משום דהוא תיקן מה שקלקל בלעם בל"ד שנה שחי, ובבוקר התבונן הישמח משה שאכן בלעם גרם למגיפה רח"ל ע"י חטא פעוה והאריז"ל מנע שמד ומגיפה מישראל בכח קדושתו.

והנה הצדיקים אין בוטחים בצדקתם ואע"פ שהפכו כל רשעי המדות רעות לטובה עדיין חוששים שמא לא עקרו

פני דוד (כאן אות ט), וחומת אנך (יהושע ג' ח), מובא בליקוטי תורה להאריז"ל בפר' מטות, וכן כתב הרמ"ע מפאנו ז"ל (מאמר חקור הדיו חלק ג' פרק י"ח), וגם הש"ך עה"ת כאן הביא כעין דברים הללו בשם זוה"ק, שמכיון שיוסף הצדיק נשא את אסנת שנולדה לדינה משכס בן חמוה, לכן היה פגם בשבט מנשה בכור יוסף ואסנת, שמצד אחד יש בהם בחינה של פטר רחם דאסנת, אבל מאידך היה בהם גם את חלקו של יוסף הצדיק. ולכן כל מי שבטט מנשה שמשה רבינו ראה ברוח הקודש של נבואתו שהם מצד אסנת - אלו הם חצי שבט המנשה שאותם ביקש שינחלו מעבר לירדן המזרחי בחוץ לארץ. ואותן שראה בנבואתו שהן מצד יוסף - הם חלק חצי שבט המנשה השני, אותם הוא העביר לצד השני של הירדן בצד מערב לנחול בארץ הקדושה. וכן הסיבה לנחלת עבר הירדן לשבטי ראובן וגד מובא באריז"ל שכיון שראובן נולד פטר רחם מלאה שניתנה ליעקב בל דעתו, ונחשב לבחינה של בן התמורה כי יעקב"א חשב על יוסף ולא על ראובן, וכן היה פגם בשבט גד בני זלפה שפחת לאה כיון שניתנה מלאה ליעקב בחשאי בלא שידע וחשב שהיא לאה. וכן נולד גד [ולא כמו אצל רחל שביקשה רשות מיעקב להכניס את בלהה וידע מזה], ומטעם זה הושארו שנים וחצי אלו השבטים מעבר לירדן.

ה' סיבב שהישארותם שם תהיה מרצונם

ומוסיף שם החיד"א, וכן הוא כתב בספרו יוסף תהלות על תהלים (פרק קמח) בא וראה מפלאות תמים דעים, שהוא רוצה בכבודו בריותיו ומסתיר מומי בני אדם, שהלא תראה דבאמת משום כי מומי החטא גרמו לשבט גד ראובן וחצי שבט מנשה שלא לבוא בארץ ישראל הנבחרת, ונשארו בעבר הירדן. אבל כדי שלא לפרסם עניינם וכדי שלא יצטערו ולא יתביישו בענשם ובפגמם, נתן ה' בלבם שהם בעצמם ישאלו אחוזתם בעבר הירדן, ויתחננו למשה רבינו ע"ה על זה, ויהיו מוכנים לעשות על זה תנאים שילכו עם אחיהם למלחמה וכו', והכל כדי לזכות באחוזת שבט עבר הירדן. וכן על דבר שהוא בעצם עונש להם מחמת פגם, אעפ"כ הם עצמם בקשוהו בתחינה ובטורח גדול להשיג אותה נחלה.

ונוסיף בזה בס"ד ע"פ דברי הנצי"ב והמהרי"ד דלעיל שאפילו חצי שבט המנשה שלא רצו לקבל נחלתם מעבר לירדן, נתבקשו ע"י מרע"ה להשאר שם, אך מצד ערכם וחישיבותם מגדולי תורה. וכן נשמר כבודם שלא נאמר להם שנשארו שם מחמת פגםם אלא מצד מעלתם, ועוד קבלו נחלה גדולה ומופלאה כל שגם הם נשארו שם מתוך שמחה ושביעות רצון. וכן זה עשה ה' כן שלא יתביישו ויצטערו בגלל פגמם ואי קבלת חלק בארץ ישראל עם כל שאר בני ישראל. ולפ"ז מבאר החיד"א את הפסוק (תהילים קמח - יז) "צדיק ה' בכל דרכיו וחסיד בכל מעשיו", "צדיק ה' בכל דרכיו" - במה שגזר שהני שנים וחצי שבטים ישארו בחוץ לארץ משום ענין פגמם. אבל 'חסיד בכל מעשיו' - שעשה הש"ת מתורת חסידות שנתן בלבם שכ"כ ירצו לקבל שם נחלה עד שבגלל זה יבואו לבקש ולהתחנן על זה. במקום שיהיה להם מזה צער ובושה ח"ו. ומסיים החיד"א את דבריו: ומזה נקיש לחסידותו יתברך בכל הדברים, כי הם מפלאות תמים דעים בצדק ובחסידות לכבד בריותיו.

ואף אנו נוסיף בזה בס"ד לפי כל דברינו הנ"ל שגם זה גופא הוא מפלאי פלאות תמים דעות שמכיון שהיה צריך מרע"ה להעמיד מזהה דקדושה בפתח אר"י מבחוץ, ששם הוא מקום המזוהה, ודוקא ע"י שנים וחצי שבטים כפי שנתבאר בשבוע שעבר שבכך הי' פעמיים וחצי שם הויה כמנין 'מזוהה', לכן סיבב הש"ת את העניינים באופן מופלא עם ארץ סוף פריטים ופריטי פריטים מורכבים, כדי שאותם שנים וחצי שבטים, יהיה להם סיבות שדוקא מעבר לירדן שם יתאים להיות חלקם.

שבת חזון ות"ב

שבת חזון

לימוד התורה: נחלקו הפוסקים האם מותר ללמוד כרגיל מחצות ואילך (שו"ת מ"א דגמ"ז) ולהלכה אם מכיר את עצמו שע"כ יתבטל קצת מלימודו אפשר לסמוך להקל ללמוד כל השבת כרגיל (ע"פ מ"ב תקנ"א סק"י).

סעודה שלישית: אוכל בשר ושזתה יין ומעלה על שולחנו אפי' כסעודת שלמה בעת מלכותו (שו"ע תקנ"ב סק"י), ואפי' אינו רגיל לאכול כך בס"ג (שו"ת אג"מ אורח ח"ד ק"ה). וכן מותר לשיר זמירות שבת ואפי' אינו רגיל בכך (שם). **רגיל לישב בצוותא בס"ג:** נחלקו הפוסקים בזה (מ"ב שם כ"ה), יש שנהגו שאוכל עם ב"ב ולא בביהמ"ד עם קהל (מבית לוי), ויש שנהגו לשזור זמירות בצוותא בקהל.

שקיעה: יקפיד לסיים הכל לפני השקיעה, הן האכילה (רמ"א שם), ולכתחילה אף מים אחרונים. ובדיעבד אף בלילה מותר, וכן כוס ברכת המזון. ואם גמר סעודתו ועדיין קודם השקיעה יכול להמשיך לאכול אף בלי תנאי (שני"צ סק"י).

הכנה: לא יאמר שאוכל כדי שיהא לו כח לצום. **קלי צום וכיו"ב:** מעיקר הדין מותר דאינו אלא לשמור המצב (אג"מ ח"ג נ"ו). אך לכתחילה יערבם במאכל או במשקה, ועדיף לערבם מער"ש (מבית לוי). אין לעשות שום פעולת הכנה ללילה, ולכן אין להביא קינות או להסיר הפרוכת או להפוך הספסלים קודם צאה"כ.

ביה"ש: מששקעה חמה נאסר באכילה ושתייה ות"ת אבל אסור לישב על הקרקע או על כסא נמוך (ש"ש פ"ב הל' פ"ח), וכמו"כ אין חולצין נעלים (רמ"א תקנ"ג, שבה"ל ח"ו ע"ה), מטעם אבילות בפרהסיא. ויש שהחמירו לחלוץ נעלים ושלא ללבוש נעלי בד מספק (הליכ"ש).

מוצ"ש: בצאת השבת אומרים כולם המבדיל בין קודש וכו', ואחר כך מחליפים הכל לחול, והמנהג הוא לאחר תפילת מעריב. **הבדלה:** אין מבדילין על הכוס במוצ"ש. מי שאינו מתענה (בדלה), אם צריך רק לשותות מים אינו מבדיל (שבה"ל ח"ו קנט), ואם צריכים לאכול, יבדילו קודם אכילתם. ולכתחילה על חמר מדינה (מיצים טבעיים) קהל וזה יש פלגותא וכו' ש' קולה לא נחשבים כחמר מדינה (מבית לוי), אם א"א יבדילו על מיץ ענבים, ואין אומרים הפוסקים לפני הברכה (פת"ש). **מי מבדיל:** חולה, בעל ברית, פדיון הבן בזמנו. יבדילו בעצמם. מעוברת מניקות ושאר נשים שאין מתענות, מצינו בזה ג' אופנים בהבדלה שלהם. י"א דפטורים מהבדלה (מטעם ס"ס), וי"א שתבדיל לעצמה ותשתה הכוס (מבית לוי), וי"א שהבעל מבדיל והיא תשתה הכוס או קטן שגם יוצא יד"ח הבדלה (שם), (ואז אף הוא פטור מהבדלה במצאי ת"י), וכל אחד ינהג כמנהג אבותיו. קטנים וכו' ש' קטנות, המנהג שהן אוכלים בלי הבדלה. **בשמים:** אין מברכין. **ברכת הנר:** אנשים מברכים על הנר בביהכ"ס לפני אמירת איכה (תקנ"ו מ"ב סק"א). ואם לא בירך לפניו יברך אח"כ. ונשים שנהגו לברך על הנר כל השנה יברכו בביתם (שבה"ל).

הלכות ת"ב

בהלכות ת"ב יש דברים שנאסרו מדינת דגמ' ויש שנאסרו ממנהג. יש שנאסרו כל היום ויש שנאסרו עד חצות. ונסדר ההלכות לפי סדר היום מליל ת"ב ואילך. וא"א לפרט כל הלכותיה כי רבים הם, אלא נביא את היתור שביחוס ומצינו ואינם כ"כ ידועים, כפי שיכיל הגליון. וזה החלי בעז"ה.

ליל ת"ב: ישיבה על הקרקע: יושבים לארץ כאבלים. (ע"פ הקבלה ירח בגד שאינו לבוש בו להפסיק בנז קרקע) (ש"ת תקנ"ט). מי שקשה לו לישב על הארץ יכול לישב

על כסא נמוך ואי"צ לדקדק שיהיה פחות מג"ט אלא העיקר שיהיה ניכר שהוא קטן וסמוך לארץ (הליכ"ש). כשיושבים על הארץ אי"צ לקום מפני רבו, זקן וחכם (רמ"א תקנ"ט) אלא יעשה הידור (תשובה מאהבה ג. תי"ג). ויש שהחמירו (בכ"ז). י"א דבשעת הקינות ואמירת איכה אע"פ שאין איסור לעמוד, מ"מ מצווה דווקא לישב על הארץ (תשובות ותהגות). עת שיושבין על הארץ ומתאבלין על החורבן הוא עת רצון גדול, ויכול אדם לפעול בתפילתו להשי"ת מה שצריך (אמרי פנחס חס"ט). הנוסעים ברכב או באוטובוס רשאים לישב, כיון שאין כוונתם לתענוג וכל כיו"ב (חז"א). וי"א דבאוטובוס כשאין המקום דחוק נכון לדקדק בזה (הליכ"ש). **משכב:** ימעיט אדם מכבודו והנאתו וישנה משכבו, והכל לפי מה שהוא אדם (רמ"א תקנ"ה).

ציצית: נכון שלא לפשוט הטלית קטן בלילה, לאפוקי נפשיה מפלוגתא האם טעון ברכה למחרתו (הליכ"ש). **ק"ש שעל המטה:** קורא ק"ש כדרכו מפני שהוא פסוקי דרחמי דרך בקשה (יסוד"ה ע"ה).

דיני ועניני היום: נפרט עניינים הנוגעים לכל הלילה והיום. **כוונה:** יזכור לכוון לקיים מצוות עשה מדברי נביאים שצו על התענית ומניעה מחינה, נעילת הסנדל וכו' (מ"ב תקמ"ט). **כעס:** יזהר מאוד שלא יבוא ביום זה לכעס וכל דיבור יהיה בנחת ביותר (מ"ב תקס"ח סק"ט). **דיבור:** ימעיט דיבור בת"ב בכל מה שאפשר (חיי אדם קל"ה ס"ה). **היסח הדעת:** ראוי לעורר את האדם מאוד שיהיה מריסח הדעת מאבילות ח"ו כל יום אפי' רגע אחד (יסוד"ה יעני"ש ע"ה).

אמירת שלום: אין שאילת שלום לחבירו ואפי' לומר 'בוקר טוב' אסור. לשחות כדרך נותני שלום מותר (דברי סופרים). אמירת מזל טוב מותר (מבית לוי), ואפי' ע"י לחיצת יד (הגר"ש א"א). לשאול לחבירו איך אתה מרגיש מותר (אמת ליעקב). א"א לגבי המכבד בעליות בשחרית ישר כח, אבל במנחה אומרים (הגר"ש ד"י). מאמירת 'להתראות' ראוי להימנע, אבל יוכל לומר שזנכה להתראות יחד בביהמ"ק (הליכ"ש).

רחיצה: איסור רחיצה נוהג כל היום, ואפי' להושיט אצבע במים. מותר לרחוץ מלכלוך או איזה מאכל, אך לא יכוון לשם רחיצה (מ"ב סק"ט). הטיל מים או עשה צרכיו ואפילו רק נכנס לביה"כ ורוצה להתפלל, נוטל עד סוף קשרי אצבעותיו ואם אינו רוצה להתפלל נחלקו הפוסקים. ע"כ נכון לגעת בבשרו במקום המכוסה, דאז לכו"ע מותר לו ליטול ידיו (נתיבות). נגע במתעליו או מקומות מכוסים וכיו"ב, נוטל אותו יד שנגע עד קשרי אצבעותיו. כהנים העולים לדוכן, וכן קטנים או חולים שאוכלים, נוטלים ידים לסעודה עד הפרק (שבה"ל).

תלמוד תורה: חיובה: נחלקו הפוסקים, י"א שיש חיוב לימוד התורה בכל רגע ורגע בת"ב (שד"ח, דברי יציב, ר"מ). וי"א שאין חיוב, ורק התירו דברים הרעים (כפרות, עוה"ש, הל"ש). **מה אסור:** תנ"ך משנה גמ'. לענין תהלים נחלקו הפוסקים (מ"ב סק"ה), והמיקל יש לו ע"מ לסמוך. מוסרי חז"ל בלי פסוקים יש להקל, ועם פסוקים ראוי להחמיר בזה. (נחלקו הפוסקים בכוונת המאירי [מ"ק כא.], ד' פרשיות שבתפילין המנהג לאומן (שבה"ל ח"ט ק"ה). **מה מותר:** דברים הרעים שבידיהם, מדרש איכה, פרק אלו מגלחין, הלכות אבילות, הלכות ת"ב אף של בין המצרים שכבר לא נוגע להשנה. סיפורי צדיקים יש מתירין (כן נהג חז"א לענין בסדר הדורות).

מאה ברכות: ביום התענית ע"י הברכות של התפילות מביעים להשתיים ברכות, וצריך להשלים עוד י' ע"י אשר יצר וברכה"ת. ובשעת הדחק ע"י שמיעת חזרת הש"ץ (מ"ב סמ"ו סק"י).

הרה"ג ר' יהושע לאנגויער שליט"א

עד שרוצה לנקום, האם נפסל לעדות

לאחד מבתי הדינים הגיעה שאלה מעניינת, ראובן תבע את שמעון לבית דין שהוא חייב לו עשרת אלפים שקל, ושמעון הכחיש שזוהי, ראובן הביא את לוי שיעיד לו שדבריו נכונים, שמעון טען שלי פסול לעדות, כיון שהוא שכנו וביקש ממנו רשות לבנות וסירב, וממילא הוא פסול לעדות כי הוא רוצה לנקום בו. נשאלת השאלה, האם הכועס על חבירו ואינו שונא לו, נפסל לעדות מחשש שיש לו תאווה נקמה? [והדיינים דנו בזה ממסכת מכות דף ו'].

תשובה לשאלה משבוע שעבר

השאלה בקצרה: עני תבע לדין תורה את העדים שהעלילו עליו שהוא עשיר, ולכן התורמים הפסיקו לתרום לו, האם חייבים לשלם את מה שהזיקו לו?

תשובה: נאמר במסכת מכות (דף ב ע"א) עדים שהעידו ככהן שהוא בן גרושה או בן חלוצה, ונמצאו זוממין, ואי אפשר לקיים בזה כאשר זמם, ולכן לוקה ארבעים. והקשו הראשונים, כשהעידו עליו שהוא בן גרושה ואינו כהן, גם רצו להפסידו ממון, שאם הוא יכול לקבל תרומה ושאר מתנות כהונה, ורצו לפסלו שלא יוכל לקבל, ולמה לא משלמים לו את מה שזממו להפסידו? ונאמרו בזה כמה תירוצים:

א. ברמב"ן ובריטב"א ובמאירי תירצו שלא הוי אלא גרמא שטובת הנאה למי לתת הוא של בעלים, ואולי כלל לא ירצו לתת, והוסיף הריטב"א אפילו אם מדובר באדם שנותן לו קבוע [מכירי כהונה] בכל זאת אין שעבוד שהוא חייב לתת לו, והוי דבר שלא בא לעולם, וגם מי יימר שיהיה לו מתנות כהונה, וכיון שהוי גרמא ופטורים לשלם, שהתורה אמרה כאשר זמם לעשות, ולא כאשר זמם לגרום. והוסיף הרמב"ן שאפילו אם הוי גרמי, בכל זאת מה שחז"ל אמרו שחייבים לשלם בגרמי זה רק באופן שהזיקו, אבל אם רק זמם להזיק, אין עדים זוממים מתחייבים.

ב. ברמב"ן הוסיף לתרץ, שלכן אין כאשר זמם לפסול את העדים גם כשהם כהנים, כיון כשהעידו עליו שהוא בן גרושה רצו לפסול גם זרעו, ואי אפשר לפסול את זרע הזוממין, דרחמנא אמר ועשיתם לו ולא לזרעו. וגם אי אפשר לפסול רק אותם דבעינן כאשר זמם בדיוק, ולא לחצאין. ולפי זה גם בענינו הרי רצו לפסול גם את הילדים שלו, ולהם אינו חייב כלום, ולכן גם לכהן עצמו אינו משלם. גם הריטב"א כתב כעין טעם זה, כיון שלא מקיימים כאשר זמם על עיקר העדות, גם לא מקיימים על התוצאות של העדות, כי אין כאשר זמם לחצאין. ג. עוד תירץ הריטב"א שהתשלום על עדות כזו, היא דבר שאין לו קצבה, ומסתמא כשהתורה אמרה לעשות לו כאשר זמם, התכוונה רק בדבר שיש לו קצבה.

ד. עוד תירץ המאירי כיון שמקבל מלקות, ואין מענישין שני עונשים ממון ומלקות [והקשה בשיעורי רבי שמואל (אור י"י) שבפירוש ריבית תורה עדים זוממים לתשלומין ולא למלקות? ויש לתרץ שאם בעיקר העדות יש גם תשלומין ומלקות דנים בתשלומין, אבל אם בעיקר העדות יש רק מלקות, דנים אותו למלקות, כיון שהתשלומים אינו על עיקר העדות אלא על התוצאה, ולאחר שכבר לוקה אין משלם].

ולכאורה לפי התירץ הראשון של הרמב"ן והריטב"א, שזה הוי רק גרמא בנזיקין, גם בענינו הוי רק גרמא, שמי שיימר שיתנו לו, אבל לפי שאר התירוצים, זה דין מיוחד בעדים זוממים, אבל עדים שקרנים שלא רק זממו להפסידו, אלא באמת הזיקו, אולי כן צריכים לשלם. [וכיון לזה הרב שלמה רחובני שליט"א].

וכן כתב בשו"ע (ח"מ סימן ס"ה) עדים שאמרו שקר העדנו, נאמנים לגבי עצמם, וחייבים לשלם כל מה שגרמו להפסיד בעדותן. [הרב יוסף מו"ס שליט"א הקשה למה חייבים לשלם, והרי מבואר במסכת מכות (דף ב ע"ה) שלא שעדים הוי לאו שאין בו מעשה? והתשובה, שדין של לאו שאין בו מעשה, נוגע רק לענין מלקות, אבל לענין תשלום, אין כזה פטור לדוגמא מוסר שמזיק ממון חבירו חייב בתשלום, מדינת דגמרי].

אלא שהקשו האחרונים שבטור (ח"מ סימן ל"ח) כתב הטור בשם רבינו חננאל אם אמרו עדים שקר העדנו אין משלמין ע"פ עצמן. והרי זה סותר לדברי השו"ע שמקורו בדברי הרא"ש שמשלמים על פי עצמן, ותירץ בפרישה (סק"ה) שדברי הרא"ש והשו"ע מייירי באופן שהנוק בורר כגון שכבר שילם הנתבע, ולכן חייבים לשלם, ודברי רבינו חננאל מייירי באופן שאין היק בורר, ורק הנדון הוא משום שזממו להזיק, ועל זה אין תשלום.

ולפי זה גם בענינו, כיון שמיירי באופן שאין כאן היק בורר, שמי יימר שיתנו לו, וכפי שתירצו הראשונים לגבי עדות זוממין שהפסד מתנות כהונה הוי רק גרמא, ועל זה אין העדים חייבים לשלם.

ריקודים באישון ליל

בעל האכסניא שפסף אם עיניו הדביקות וחיך בזקנו האדמוני, הוא גירד במעמקי אוזנו בידית משקפיו להטיב שמועתו, ונוכח שהוא אינו טועה, הוא אכן שומע מהחדר הסמוך - חדרו של הצדיק - קולות טיפוף רגליים והמחאת כף אל כף. תמיהה רבתי הצטיירה על פניו, הוא נטל ידיו ושירך את רגליו הנתונות בתוך נעלי בית חמימות לכיוון החדר. הוא הציץ בחור המנעול, ולא האמין למראה עיניו.

באחד הימים נקלע הרה"ק מראדושיץ לאכסניא בעיר אחת, בעל האכסניא קיבל את הצדיק בכבוד הראוי, הוא שיכנו בחדר מרווח ומכונב, דאג לכל מחסורו למען יוכל להמשיך בסדרי עבודותיו בקודש כבשורתו בביתו.

ויהי בחצי הלילה, ובעל האכסניא מתעורר משנתו - שנת עמלים מתוקה, כאשר הוא שומע מהחדר הסמוך קולות מזורים. נשמע כאילו רוקדים שם. הוא צבט את עצמו לראות שאינו הוזה בהקיץ או למצער שריו עדיין בחבלי שינה, אך כאשר נוכח לשמוע כי אכן אין אוזניו מתעתעות בו, הוא קם ממיתו לבדוק את פשר הדבר.

הוא הגיע סמוך לחדר הצדיק, קולות השמחה ורקיעות הרגליים נשמעו כבר בבירור. אחר כמה היסוסים הוא לא התאפק והציץ בחור המנעול, ולמרבית פליאתו הוא ראה את הצדיק רוקד סביב השולחן ופניו להבים ומוחה כף אל כף בשמחה עצומה כאשר מפזם ניגון שמחה. הוא משך בכתפיו בתימהון וחזר למיתו וישן ויחלום שנית. לקראת או הבוקר הוא התעורר שוב, ושוב הוא שמע את אותם קולות. נראה היה שהצדיק לא הולך לישון אלא רוקד כל הלילה.

בבוקר אחרי תפילת שחרית הכניס בעל האכסניא את פת השחרית לפני הצדיק. הוא שם את המגש על השולחן, אך לא יצא עדיין ועמד כמהסס, הצדיק שהבין שברצונו לשאול דבר מה עודדו במאור פנים ושאל לרצונו. "רציתי לשאול" - תנוכי אוזניו הסמיקו בשאלתו, "מדוע לא ישן הרבי כל הלילה? וכי לא טובה היתה המיטה שהצעת לי לפניו?"

"אמור נא" - שאל הצדיק כמו שלא מן העניין והחוזה בידו על הקיר, "מהיין לך שעון הקיר הזה?" בעל האכסניא תמה אל השאלה, אך אחר מחשבה נזכר מעשה שהיה:

פעם אחת התאכסן כאן הרה"ק ר' יוסף בנו של הרבי הקדוש החוזה מלובלין ז"ע, היה זה אחר פטירת אביו והוא התאכסן כאן בדרכו לחזור לביתו. ימים מספר של גשמים רצופים עיכבו אותו כאן בבית האכסניא לזמן ממושך, אך כאשר הגיע העת לשלם לא היה לו פרוטה לפרוטה. הוא אמר לי שזה עתה קיבל בירושה כמה חפצים מאביו הקדוש, הוא פרשם לפני ונתן לי לבחור דבר מה כתשלום על האירוח, ואני בחרתי את השעון שתלי כאן על הקיר.

"אכן נודע הדבר" - אמר הרה"ק מראדושיץ בצהלה. והסביר לבעל האכסניא בירורם של דברים. "כל שעון יש לו קול של תוגה ועצב, כי הוא מעורר את בעליו על עוד דקה שחלפה ומקרב את ליום מיתתו. אך שונה הוא שעונו של הרה"ק מלובלין, שקול נקישותיו מלאות שמחה, על עוד דקה שעברה ומקרב אתו יומו לקראת ביאת משיח צדקנו. לכן לא יכולתי לישון לקול נקישות השמחה של השעון, ורקדתי קול הלילה..."

מסירות נפש בכל יום

אל השי"ת בבחינתו שהוא ניצב בגילוי לפני המבקר, וכאשר האדם עומד לפני השי"ת ממש, הרי הוא מתמלא ברגשות של ביטול מוחלט להשי"ת והוא מוכן ומזומן למסור נפשו אליו."

"ואחר שמתחילים כך את היום, הרי 'גופא בתר' ישיא גריר, 'והנה בהכנה זו של מסירת נפשו לה' יתחיל ברכות השחר ברוך אתה כו' וכן בהכנה זו יתחיל ללמוד שיעור קבוע מיד אחר התפילה, וכן באמצע היום קודם שיתחיל ללמוד צריכה הכנה זו לפחות, כנודע שעיקר ההכנה לשמה לעכב הוא בתחילת הלימוד בבינונים, וכמו בגט וס'ת שצריכים לשמה לעכב ודיו שיאמר בתחילת הכתיבה הריני כותב לשם קדושת ספר תורה או לשמו ולשמה כו', וכשלומד שעות הרבה רצופות יש לו להתבונן בהכנה זו הנ'ל בכל שעה ושעה עכ"פ, כי בכל שעה ושעה היא המשכה אחרת מעולמות עליונים להחיות התחתונים והמשכת החיות שבשעה שלפניה חוזרת למקורה (כסוד רצוא ושוב שבספר ציור) עם כל התורה ומעשים טובים של התחתונים כי בכל שעה שולט צירוף אחד מ"ב צירופי שם הוי" ב"ה ב"ב שעות היום וצירופי שם אדנ"י בלילה כנודע."

"נמצא", מסכם ר' לייב, "שאף לנו תיקנו את הכוונה הזו לחשוב קודם התפילה והלימוד שאנו מוכנים למסור נפש להשם, ואף אם הבינונים אינם יכולים לחשוב כך בכל זמן הלימוד, מכל מקום, בכל שעה יש להתבונן ולעשות הכנה זו של כוונה למסור", כי הרי בשעה זו עולה למעלה התורה שלמדנו בשעה זו ובבחינה של השעה הזאת מ"ב צירופי הוי" - בשעות היום או אדנ"י - בשעות הלילה."

"וכעת, מחדד הרבי את המחשבה הלזו של המסירות נפש, שלא די שהאדם יחשוב שהוא מוכן למסור נפשו להשי"ת מכיון שהוא רוצה להדבק בהשי"ת, אלא יתבונן שהוא מוכן ומזומן למסור נפשו להשי"ת רק בגלל שהוא רוצה לשמח את המלך ולעשות לו נחת רוח."

"והנה כל כוונתו במסירת נפשו לה' ע"י התורה והתפילה להעלות ניצוץ אלוקות שבתוכה למקורו הוא רק כדי לעשות נחת רוח לפניו ית', כמשל שמחת המלך בבואו אליו בנו יחידו בצאתו מן השביה ובית האסורים כנ"ל."

אבל זו היא מדרגה גבוהה מאוד - למדנו לעיל, מעיר זאנוויל בתמיהה.

"אכן", משיב ר' לייב, "אבל, 'והנה כוונה זו היא אמיתית באמת לאמיתו לגמרי בכל נפש מישראל בכל עת ובכל שעה מהאהבה הטבעית שהיא ירושה לנו מאבותינו רק שצריך לקבוע עתים להתבונן בגדלות ה' להשיג דחילו ורחימו שכליים וכולי האי ואולי וכו' כנ"ל."

וכאשר אנו עומדים בסיום פרק מ"א שומה עלינו לסכם בקצרה את הנקודות החשובות שלמדנו בה.

א. ראשית העבודה ועיקרה - היא היראה - יראת שמים.

ב. הדרך ליראה היא ע"י התבוננות, 'והנה ה' ניצב עליו ובוחן כליות ולב אם עובדו כראוי."

ג. כדי להעלות התורה ומצוות צריך ב' נפשים יראה - ואהבה, והאהבה - לכה"פ הטבעית היא הרצון להידבק בהשי"ת ולגלות שכירתו בתחתונים ע"י כוונה לשם יחוד בשם כל ישראל.

ד. אפ"י שהיא מדרגה גבוהה מ"מ אינה שקר, כי בנקודת לבבו כל ישראל מוכן לזה.

ה. ולכן הכוונה בשעת תורה ותפילה צריכה להיות מוכנות למסירת נפש ועזיבת כל צרכי הגוף, והכל בשביל לשמח את המלך בשבוע בני יחידו מבית האסורים.

בני החבורה ישבו יחדיו וספר התנאי מונח לפנייהם. כולם מודים ואומרים שהמושגים החדשים שנגלו לעיניהם מתוך דפי הספר הקדוש, פתחו להם צורה והעלו אותם טפח וטפחיים מעל גבי הקרקע.

"אכן", מאיר פנחס'ל מזוית מחשבתי, "אף אם אמנם למדנו מושגים גבוהים, עלינו להשתדל עכ"פ להכניסם כמה שאפשר לחיי המעשה, וכמו שלמדנו באחרונה שאמר הרב לגבי הכוונה של "לשם יחוד" "יש לכל אדם להרגיל עצמו בכוונה זו כי אף שאינה באמת לאמיתו לגמרי בליבו שיחפץ זה בכל לבו מכל מקום מעט מזעיר חפץ ליבו בזה באמת."

"אמנם", ממשיך פנחס'ל, "לא די שהאדם יחשוב מזה ויבין את הרעיון של זה, אלא אם למדנו שמחמת האהבה הטבעית הטבעה בליבו מסכים האדם ורוצה למסור נפשו להשם, ולכן כאשר הוא לומד תורה ושוקע בתפילה עד אשר הוא שוכח מצרכי גופו - הרי הוא מוכן נפשו לה', כי הוא 'נפרד' כביכול מן הגוף הגשמי והצטרפותו יו"י."

"אם כן, יש לאדם להרגיל עצמו בכוונה זו - היינו - בהרגשה הזו שהוא לומד ומתפלל מתוך הסכמה למסור נפשו להשם."

"מחשבה זו", מעיר בעריש, "וההרגל הזה, יכולים לעזור לאדם להיות שקוע לגמרי בתורה ובתפילה, כי הרי אם הדברים המסיחים דעתו של האדם ומפריעים לו בכונת התפילה או בשקידת התורה, הם הטרדות המקיפות אותו ולא נותנים לו מנוח. אמנם, אם קודם שיתחיל האדם להתפלל יעצור לרגע ויתבונן, הרי אני מוכן ומזומן למסור נפשי להשי"ת, דהיינו, אני מוכן להתנתק מכל חיי הגוף ומכל דרישותיו למען קדושת שמו ית', ואם אני מוכן לעשות זאת במסירת נפש ממש בעת נסיון, מכ"ש שאני יכול לעשות זאת לשעה קטנה זו של שעת תורה ותפילה."

"מסופר", משחיל זלמן בער, "על אחד מהצדיקים אשר כל יום בבוקר לפני שיצא מביתו לעבודת בוראו, ציוה לביתו ונפרד מאתם, כי הרי הוא הולך עם כוונה נכונה למסור נפשו להשי"ת, ושמא יושלם כוונתו והוא באמת לא יחזור לביתו אחר התפילה."

"אכן", אומר ר' לייב, "הצדיקים הגדולים השיגו זאת באמת לאמיתו וחיו כל ימיהם מתוך מסירות נפש להשי"ת. אבל אף אנו קרוצי חומר ומעוטי מעש, גם לנו יש איזו שייכות לעבודה זו של מסירות נפש להשם, וכפי האמור שנקודה זו טמונה בלב כל אחד ואחד מבני ישראל."

"וזה שתקנו בתחלת ברכות השחר קודם התפילה אלוקי נשמה שנתת בי וכו' ואתה נפחתה כו' ואתה עתיד ליטלה כמי כו' כלומר מאחר שאתה נפחתה בי ואתה עתיד ליטלה ממני ולכן מעתה אני מוסרה ומחזירה לך לייחודה באחדותך, וכמ"ש אליך ה' נפשי אשא והיינו על ידי התקשרות מחשבתני במחשבתך ודיבורי בדיבורך באותיות התורה והתפילה, ובפרט באמירה לה' לנכח כמו ברוך אתה וכהאי גוונא."

"אם נתבונן בדבר", מתלהב ר' לייב, "נראה שנוראות כתוב כאן, שבעצם כל מה שאומרים קודם התפילה ושתקנו לנו חז"ל, הם גילוי דעת שאנו מוכנים למסור נפש להשם, כי הרי הנשמה שניתנה בו היא רק לזמן מה, כי הרי אתה נפחתה - ואתה עתיד ליטלה ממני, ואם כן מן הראוי הוא שכבר מעתה אהיה מוכן ומזומן למסור נפש להשי"ת בעת תורתו ותפילתו."

"ובפרט כאשר יתבונן האדם בזכיה העצומה שניתנה לנו - קרוצי גוש ועפר לעמוד נוכח ה' ולומר בפה מלא "ברוך אתה", אשר הכוונה הפנימית בזה היא שאנו פונים

יעמדו על הברכה מצדיקי הרבים שהרימו תרומתם להוצאת הגליון

ידיד הנכבד

הרה"ח ר' מרדכי קראוס שליט"א

לרגל לרגל אירוס הנכדה
למל טוב ובשעט"מויה"ר שהיא הבניין עדי עד
ויראה מכל יוצ"ח
רוב נחת וקדושה וכו"ס אבי"ר

ידיד הנכבד

הרה"ח ר' נתנאל טויסין שליט"א

לרגל לרגל אירוס הנכדה
למל טוב ובשעט"מויה"ר שהיא הבניין עדי עד
ויראה מכל יוצ"ח
רוב נחת וקדושה וכו"ס אבי"ר

ידיד הנכבד

הרה"ח ר' נד מילר שליט"א

לרגל אירוס הנכדה
למל טוב ובשעט"מויה"ר שהיא הבניין עדי עד
ויראה מכל יוצ"ח
רוב נחת וקדושה וכו"ס אבי"ר

הספק הלימוד לשבוע הבא

פר' דברים

יום	א	ב	ג	ד	ה
חזרה	שימור 5 דק	דק 1	דק 1	דק 1	דק 1
לימוד	דק 2	דק 2	דק 2	דק 2	סיכום-8

לפרטים נוספים ולביהמ"ד הטלפוני
מערכת 'אשיחה בחוקיך'
0733-45-34-36